

Maya Syrjälä

MATERIAALI AIVOISSA

Kuvataiteen koulutusohjelma

Kuvanveisto

2011

MATERIAALI AIVOISSA

Syrjälä, Maya

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma

Toukokuu 2011

Ohjaaja: Hautala Päivi-Maria, Velhonoja Matti

Sivumäärä: 24

Liitteitä: -

Asiasanat: kuvanveisto, aine, prosessit

Opinnäytetyöni kirjallinen osuus sisältää ajatuksia materiaalisuudesta ja kolmiulotteisen muodon haasteista kuvanveistossa. Pohdin myös veistämisen prosessiluonnetta ja opinnäytetyöni taiteellisen osuuden tulemistä ajatuksesta todeksi.

MATERIAL ON BRAIN

Syrjälä, Maya

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2011

Supervisor: Hautala Päivi-Maria, Velhonoja Matti

Number of pages: 24

Appendices: -

Keywords: sculpture, material, processes

This thesis consists of my thoughts about sculpture; materialism and the challenge of three-dimensional art. I consider the artifact being a part of the thesis a process which I go through by telling how my thoughts got the form they have now⁷.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 KUVANVEISTÄJÄ.....	6
2.1 Kolmessa ulottuvuudessa.....	7
2.1.1 Millimetripaperia ja matematiikkaa	10
2.1.2 Materian ja tekniikan valta.....	14
2.1.3 Impulsiivisen ongelma kuvanveistossa.....	15
3 ÄITI.....	17
3.1 Matka	18
3.1.1 Ajatus.....	19
3.1.2 Synnytys	21
3.2 Preesens	24

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni kirjallisessa osuudessa tarkastelen taiteellisen lopputyöprosessini minussa herättäneitä kysymyksiä kuvanveiston näkökulmasta.

Olen joutunut pohtimaan oman linjavalintani valossa kuvanveiston haasteita esimerkiksi suhteessa maalaustaiteeseen. Olen kokenut kuvanveiston varsin suunnitelmallisen ja materiaalisena työskentelynä, ja toisessa luvussa pohdinkin teoksen suhdetta materiaaliinsa ja toisaalta aineen valtasuhteita teoksen sisältöön. En ole kokenut voivani työskennellä spontaanisti tai kyllin lähellä sisältöä, koska kolmiulotteinen muoto vaatii valtavasti rakenteen ja tekniikan sanelemaa suunnitelmallisuutta.

Kolmannessa luvussa poraudun suuremmin opinnäytetyöni taiteelliseen osioon, teoksen taustalla oleviin vaikuttimiin, kysymyksiin, jotka ovat ohjanneet työni kasvua lopulliseen muotoonsa. Olen tarkastellut lopputyötäni matkana, sekä prosessin ollessa käynnissä että sen tultua päätökseen. Teoksen valmistumisen myötä olen myös pyrkinyt tulkitsemaan ajatusteni ja vaikuttimieni läsnäoloa lopullisessa työssä ja luomaan näin ikkunan omaan ajatusmaailmaani teoksen takana.

2 KUVANVEISTÄJÄ

Olen odottanut hetkeä, jolloin voin todeta: Nyt on kirjoittamisen aika. Mitä kuvanveistoon tulee, on edettävä asia kerrallaan. On käsiteltävä materiaali ja työvaihe kerrallaan - oikeassa järjestyksessä. Kuvanveistäjä suitsii ilmaisuaan ja luovuuttaan toisella tavalla kuin maalari. Materiaalia taivutellaan omiin tarkoituksiin, väkivalloinkin. Mutta materiaali määrää ja usein kieltäytyy.

Ammattitaitoisen taiteilijan käsissä materiaali tekee joskus juuri sen, minkä taiteilija haluaa. Tällaiseen lopputulokseen päästäessä taiteilija on opetellut aina materiaalin tavat. Materiaali määrää, joten materiaalin valinta on tärkeää.

Minä toimin nyt metallin ehdoilla.

Entä jos kirjoittaisin siitä, mitä materiaali voi olla kuvanveistäjälle? Miksi se haluaa ja saa usein pääosan teoksessa ja miksi se ilomielin sille suodaan? Ja miksi tämä kaikki materiaalisuus voidaan nähdä pulmallisena?

2.1 Kolmessa ulottuvuudessa

Kuvanveisto eriytyy perinteisissä kuvallisissa ilmaisumuodoissa muista levittäytymällä tilaan kolmessa ulottuvuudessa kahden sijaan. Myös graafikko työskentelee mikrotasolla kolmiulotteisesti porautumalla laatan pinnan läpi syövyttäen - tarkoituksenaan saavuttaa tietty jälki lopullisessa, kuitenkin perinteisesti kaksiulotteisessa, teoksessaan. Maalaritkin kasaavat maalia pohjan päälle ja raaputtavat pois maalikerroksia saaden aikaan vaikutelmia kolmiulotteisuudesta tai luodakseen erilaisia jälkiä ja pintastruktuuria. Kuitenkin puhuisin perinteisen maalauksen ja grafiikan kohdalla kolmiulotteisuuden vaikutelman luomisesta konkreettisen kolmiulotteisuuden sijaan.

Kolmiulotteisuuden vaikutelmia ja tuntuva avaruudellista tilallisuutta voi kiistatta kokea teknisesti varsin kaksiulotteisissakin teoksissa. Kaksiulotteinen, katsojalleen kolmiulotteisena näyttäytyvä teos voi tarjota tismalleen yhtä voimakkaan kokemuksen tilasta ja syvyydestä kuin konkreettisesti kolmiulotteinen teos. Jokaisen katsojan kokemus on todellinen.

Kuvanveiston kolmiulotteisuudesta erilaisuutena suhteessa muihin perinteisiin kuvallisiin ilmaisumuotoihin puhuessani viittaan mitattavaan, tilaan kolmessa ulottuvuudessa konkreettisesti sijoittuvaan teokseen. Lähestyn aihetta täysin arvottamatta pohdimalla kolmiulotteisen haastetta työskentelyssä oman kokemukseni kautta.

Taidemuotojen määritelmiä koetellaan jatkuvasti, ja joidenkin teosten kohdalla rajanveto kaksi- ja kolmiulotteisuuden välillä on suorastaan mahdotonta. Kun kankaalle läjätään tarpeeksi maalia, tulos alkaa muistuttaa enemmän kolmi- kuin kaksiulotteista objektia. Tällöin syntyvän uuden ulottuvuuden tulisi toki saada perustelu olemassaololleen, muutoin kyseessä on kerrassaan tavallista paksumpi maalaus. Rajanveto ja määrittely ei mielestäni kuitenkaan ole itsessään oleellista. Kyse on sanoista ja niiden ikiaikaisista merkityksistä, joita laajennetaan käsittämään nykytaiteen osat alueet.

Olen nyt kuitenkin oman lopputyöprosessini aikana pohtinut kuvanveistoa - jota vahvasti määrittävä tekijä on juuri kolmiulotteisuus - ja kuvanveistoon liittyviä pulmia. Pulmat ovat usein teknisiä; kolmen ulottuvuuden haltuun ottaminen määrättyllä

muodolla asettaa materiaalisia vaatimuksia. Materiaali teknisine ominaisuuksineen puolestaan repii toteutusta erilleen luovasta prosessista. Juuri tämä on aiheuttanut minulle eniten ongelmia kuvanveistäjän opinnoissani; voiko taiteilijan työtä usein leimaava impulsiivisuus, tunne ja intuitio toteutua kuvanveistäjän ammatissa?

□

2.1.1 Millimetripaperia ja matematiikkaa

Vaiheessa, jossa ideat ryöppyävät toteutuskelvottomina aivoihini ja niistä ulos nukun huonosti. Odotan unen tuloa usein turhaan ja silloin alkaa ensimmäinen vaihe taide-teoksen syntyprosessissa.

Aiheet syöksyvät kuin rypäs tähdenlentoja: Kun seuraan yhtä tovin, jää useita muita huomiotta. Jokin satunnainen aihio – joka usein perustuu johonkin aiemmin käsittelemääni aiheeseen – kasvaa mielessäni teokseksi. Valmiina tai puolivalmiina teos assosioituu vapaasti joksikin toiseksi ja saa uusia muotoja. Näin jatkuu, kunnes minulla on päässäni lukuisia aiheita, joista väsyneenä tai nukahtamisen rajamailla poimin lupaavimpia ja suunnittelen karkeasti eteenpäin. Koko ideasyöksy tapahtuu niin nopeasti, että matkan varrella varisee paljon pois.

Aamulla jäljellä on enää pari ajatusta, enkä tiedä olinko unessa vai valveilla jalostessani niitä. Saatan tehdä joitakin luonnoksia pian saatuani ajatuksen, tai kypsytellen niitä päässäni vielä useita viikkoja, joiden aikana saan uusia ajatuksia. Viimein yksi ajatus muuttuu toisia paremmaksi ja toteutuskelpoisimmaksi, ja teen siitä luonnoksen.

Joidenkin töiden kohdalla koen käyneeni taideteoksen luovan prosessin alusta loppuun jo tässä vaiheessa, ja teos on ikään kuin valmis. Sitä ei kuitenkaan ole vielä olemassa ja käytännön toteutuksen suunnittelu teokselle alkaa. Siinä matematiikka ja tekniikka ottavat ohjat ja intuitio väistyy suunnitelmallisuuden tieltä. Sattumalle sentään jää aina tilaa. Alkaa voimakkain tuntein latautuneen ajatuksen konkretisoimisen haaste.

Luonnostellessani mietin teoksen mittasuhteet ja perusmuodot, joiden pohjalta voin tehdä mahdollisesti tarvittavat rungot materiaalille. Teen laskelmia ja arvioin, millainen runko kantaa päällensä tulevan aineen.

Materiaalin rooli teoksessa tulee olemaan suuri ja tekninen onnistuminen tärkeää. Ja materiaalivaihtoehtoja on lähes äärettömästi. Materiaali määräytyy paljolti käytännön seikkojen mukaan; esimerkiksi teoksen koko sulkee pois joukon materiaaleja, jotka aiheuttaisivat ylitsepääsemättömiä ongelmia. Suuren teoksen kohdalla - jos teos ei

ehdottomasti vaadi tiettyä materiaalia – pyrin valmistamaan teoksen helposti liikuteltavaksi, koottavaksi ja mahdollisimman pienessä tilassa säilytettäväksi mahdollisuuksien mukaan. Valuissa on valittava muottimateriaali ja valuaaine teoksen muotojen perusteella. On harkittava, mikä materiaali taipuu parhaiten tavoiteltavaan muotoon.

Kun suunnittelua ja idean eteenpäin vientiä ja kypsyttelyä on kulunut yleensä viikkoja tai jopa kuukausia, aloitan rungon rakentamisen piirustukseni mukaan. Runko syntyy suhteellisen nopeasti isoonkin muotoon, jos voin käyttää esimerkiksi harjaterästä. Harjateräs on mielestäni hyvä runkomateriaali keveytensä ja kestävyytensä vuoksi. Usein runkoon tarvitaan perusrakenteen lisäksi muitakin osia riippuen materiaalista, jolla runko peitetään. Ennen kangasta saatetaan tarvita vielä kanaverkkoa, vanua, vanulevyä tai muuta harjateräksen muotoja pehmentäviä materiaaleja, kun taas yhdistettäessä esimerkiksi peltiä harjateräkseen välimateriaali ei ole tarpeen.

Tässä vaiheessa kaikki pyörii kutakuinkin materiaalin ympärillä. Teos täytyy koettaa tuoda materiaaliin niin, että materiaali tukee ajatusta. Toisin kuin maalauksessa, jossa maali materiaalina ei vie huomiota itseensä ellei siihen ole tarkoituksellisesti pyritty, veistosta toteutettaessa materiaalin valinta on usein ensiarvoisen tärkeää. Tekijän on ajateltava kunkin materiaalin ominaisuuksia ja jopa historiaa ymmärtääkseen millaisia assosiaatioita materiaali voi hänen teoksensa aineena synnyttää tai millaiseen suuntaan sisältö voi pinnan vuoksi vivahtaa. Samaan aikaan on kyettävä arvioimaan omia taitoja ja mahdollisuuksia työstää erilaisia materiaaleja. Kukin materiaali vaatii omat työvälineensä ja erilaiset työskentelyolosuhteet.

Materiaalin valinnan jälkeen tapahtuu materiaalin ja työvälineiden hankkiminen. Materiaalinen työstäminen alkaa usein pienoismallin tai koepalojen tekemisellä, jotta nähdään materiaalin mahdollisuudet ja käyttäytyminen tositalanteessa.

Viimein teoksen työstäminen voi alkaa. Tekniikasta ja teoksen koosta riippuen työvaihe voi olla kovinkin mekaaninen ja fyysinen rutistus. Samalla pitää kuitenkin tarkkailla teoksen sisällöllistä kehittymistä ja ajatuksellista toteutumista alkupe- räisidean mukaan. Ongelmallista onkin, kuinka paljon materiaalin ja teknisten vaati-

musten puitteissa haluaa ja voi antaa mahdollisuutta sattumalle, ja kuinka paljon voi antaa työskentelyn luonnollisesti johdattaa teoksen muotoutumista.

Työvaiheiden ja materiaalien kirjo tekee työn etenemisestä toisinaan jännittävää. Eri-toten valuprojektit, joissa valmistelu- ja pohjatyöt vievät ajasta leijonanosan, tarjoavat maksimaalisia turhautumisen kokemuksia itse valun epäonnistuessa jostain tuntemattomasta syystä. Vääränlaisen hartsin käyttäminen valussa voi aiheuttaa kuume-tessaan todellisen vaaratilanteen, ja betonivalua edeltänyt viikkojen muovailu- ja muotinottotyö voi valua hukkaan sementin vanhentumisen vuoksi. Tekniikoiden lo-puton valikoima tekee kuvanveistosta päättymättömän opintien, jolla kantapään kaut-ta saatu tieto on usein mieleenpainuvinta.

Suunnitelmallisen ja lannistumattoman työskentelyn tuloksena teos kuitenkin yleensä valmistuu. 'Tuliko teoksesta suunnitelman mukainen?', ja 'Voidaanko valmiissa te-oksessa tavoittaa alkuperäinen ajatus, tai tarjoaako teos jotain satunnaiselle taiteen kokijalle?', ovat lopussa kysymyksiä, joita voi itselleen esittää niin kuvanveistäjä kuin taidemaalariakin.

2.1.2 Materian ja tekniikan valta

Olen pohtinut lopputyöni äärellä materiaalin ja tekniikan valtaa kolmiulotteisessa teoksessa. Työni on tuonut minut näiden ajatusten äärelle vaivattomasti: Kolmiulotteinen taideteos ilmenee materiaalissa ja materiaalina.

Mitä etuja voimakkaasta aineen tunnusta koituu teokselle? Millaisia uhkia materia voi aiheuttaa teoksen sisällön tarkastelulle?

Voi olla, että kuvanveistäjän käsissä materiaali muotoutuu tarkoitukseensa niin luontevasti, että oikean materiaalivalinnan ja oikein työstetyn aineen ansiosta ajatus johdattuu kuin itsestään tarkoitettuun suuntaan, jolloin teoksen voimakas materiaalisuus ja sisältö eivät suinkaan ole ristiriita vaan hedelmällinen yhteistyö.

Mikäli materiaalivalinta ei tunnu perustellulta, saattaa olla, että kaikki teoksen saama huomio kiinnittyy juuri siihen, aineeseen. Pintaan, joka on harvoin teoksen ainoa ulottuvuus.

Veistotaiteen fyysisyys suhteessa muihin kuvataiteisiin saattaa alistaa sen muita herkemmin yksisilmäiselle teknisen suorituksen tarkastelulle. Osaa katsojista kiinnostaa, ovatko hitsausaumamat tai valujälki moitteettomat. Tämä asettaa veistäjälle korkean ammattitaidon vaatimuksen, joka on kyllä taiteen tutkailijan näkökulmasta varsin ymmärrettävä; virheet ja rosot vievät huomion kokonaisuudesta turhaan, ellei juuri se ole taiteilijan päämäärä.

Panostamalla huolelliseen ja ammattitaitoiseen jälkeen varmistetaan siis itse asiassa juuri teknisen suorituksen näkymättömyys lopputuloksessa ja annetaan teokselle mahdollisuus kokonaisuutena: Veistos pyrkii useimmiten olemaan enemmän kuin materiaali, josta se on tehty.

2.1.3 Impulsiivisen ongelma kuvanveistossa

Saan joskus energiapiikkejä, joiden aikana haluaisin yksiselitteisesti käydä käsiksi johonkin helposti työstettävään aineeseen ja muovata siitä jotain vauhdikkaasti.

Ongelmaksi muodostuu välittömästi aine ja koko. Soveltuisiko puu kuvailemaani luomisvimmaan? Menen työhuoneelle. Suojaudun kuulosuojaimin, haalarein, hansikkain, työkengin ja suojalasein. Saan käsiini puuta ja moottorisahan. Sahaan tunteja, joiden seurauksena käsissäni on puukappale, jossa on koloja ja raastettua pintaa. Lihaksia kivistää, mutta puunrungon muoto on edelleen varsin tunnistettava.

Kohdistaessani energiani kiveen yritykseni työstää sitä samanlaisella suunnittelemattomalla innolla ja tunteella tuottaisi samankaltaisen lopputuloksen kuin puun kimp-puun käydessäni.

Savi vaikuttaisi kaikkein lupaavimmalta pehmeytensä vuoksi. Kuitenkin, kun haluan saada aikaan jotain jalkapalloa suurempaa, joka säilyy ehjänä, minun pitäisi ensin rakentaa runko. Teko muuttuu äkkiä suunnitelmaksi.

Mikä tahansa valu vaatisi suunnitelman ja loogisen etenemisjärjestyksen. Muodon, josta otetaan muotit lopullista muotoa varten.

En vielä ole onnistunut ratkaisemaan, kuinka käyttäisin impulsiivisuuttani veistämissen yhteydessä. Usein juuri satunnaisten tunnetilojen vallassa syntyneet muodot ja viivat tuovat jännitettä esimerkiksi maalauksiin. Lisäksi tunteiden kanssa työskentely on varsin antoisaa.

Tänä keväänä työskentelen metallin kanssa. En usko lopputyöprosessin aikana tiuhaan vaihtuneiden tunnetilojeni näkyvän hitsausjäljessä. Joskus minusta tuntuu, että vain piirtämällä ja maalaamalla saan aikaan jotain todella välitöntä.

3 ÄITI

Eräänä marraskuisena iltana, kun en saanut unta, kuvittelin mielessäni massiivisen matriarkaalisen aivon, jonka aivomassa pursuaa yli herkkäpiirteisillä kasvoilla somistetun hymytytön pääkopasta. Siinä kuvitelmissani toiset tytöt kammoksuvat pelokkaina äitiaivoa, joka ahnaasti katselee heidänkin aivojensa puoleen, kuin tahtoen imaista ne osaksi omaa valtavaa ajatteluelintään.

Äitiaivon megalomaanisten aivojen robotisointi tuli kuvaan pian. Halusin käyttää metallia. Toisena vaihtoehtona ollut kangas alkoi tuottaa ylitsepääsemättömiä kysymyksiä jo alkumetreillä; mikä kangas, mikä täyte, mikä väri? Aloinkin pelätä, että juuri kankaan väri olisi muodostunut niin merkitseväksi tekijäksi, että päätin luopua siitä. Riskinä oli kankaassa myös rajan paikan päättäminen realististen aivojen ja näiden suunnittelemani aivojen välille. Realismiin pyrkimisen tai pyrkimättömyyden päätöksen lisäksi olisin saattanut muodostaa itselleni ongelman kankaan tulkitsemisesta supernaiselliseksi materiaalivalinnaksi. Naisellisuuden aspektin tuovat jo hymytytön toistuvasti esillä olevat kauniit kasvot, ja mielestäni se riittää. Itse asiassa niin hyvin, että koen materiaaliksi valitsemani kylmän metallin ja aivojen muotokielestä tai työstötavasta johtuvan kolkon kybersäteilyn mukavaksi kontrastiksi tuolle kohteliaisuuden, reippauden ja hyvän käytöksen kauniskasvoiselle palkinnolle.

Teokseni elementeistä rakentuvan tematiikan siivin mietin askarruttavia sukupuoli-kysymyksiä kerta toisensa jälkeen. Kuvanveistäjänä minussa herättää paljon tunteuksia ihmiskunnan suhtautuminen sukupuoliin tiettyjen taitojen omaajina ja tiettyjen materiaalien hallitsijoina. Metalliala on edelleen mitä suurimmassa määrin miesten ala, kun taas kangas materiaalina symboloi yhä paljolti naisen läsnäoloa. Taidetta tehdessäni en voi näitä seikkoja sivuuttaa. Vaikka taiteen kentässä nämä oletusluontoiset roolit on jo moneen kertaan murrettu, voi niillä yhä leikkiä.

3.1 Matka

Tässä luvussa summaan lopputyön kanssa kulkemaani matkaa ensimmäisistä ajatuksista valmiiseen työhön.

Matka koostuu pääosin ajatuksista teosta ennen ja sen aikana, sekä itse rakennusprojektista. Käsittelen kumpaakin omana osionaan.

Olen koonnut ajatuksia enimmäkseen kysymysten muotoon. Kysymyksiksi siksi, että vastaukset ovat kovin monisyisiä ja joissakin tapauksissa mahdottomia antaa. Ajatusten esitystapa kiteyttää myös koko lähtökohtaani työhön, joka on juuri vaikeiden kysymysten esittäminen. Teoksen takana on paljon kysymyksiä, joiden takana puolestaan on oma, vailla vastauksia oleva hämmennykseni.

Teoksen valmistusprojektia kutsun puolestaan synnytykseksi. Olen kerännyt teoksen syntyosaan joukon päiväkirjamaisia merkintöjä fyysisestä ja henkisestä kamppailustani teoksen valmistuessa.

3.1.1 Ajatus

Rakennan aivot metallista. Miksi haluan rakentaa aivot? Mitä aivot minulle elimenä edustavat? Miksi olen työstänyt niitä useissa eri yhteyksissä ja erilaisissa materiaaleissa?

Aivoissani pyörii sanoja: älykkyys, sosiaalinen äly, tunneäly, matemaattinen äly. Älykkyys on sanana omituinen ja sisällöltään konstikas. Mitä älykkyys on?

Miksi ihminen niin sinnikkäästi yrittää mitata älykkyyttä ja määritellä kattavasti älykkyyden käsitteen? Takaako tietynlainen älykkyys tiettyjä valmiuksia?

Miksi aivot assosioituvat aivoissani älyyn, eivät tyhmyyteen?

Millaisia todellisia biologisia ja neurologisia eroja naisen ja miehen aivojen välillä on? Mikä on aivojen biologisten erojen ja ympäristön vaikutuksesta syntyvien erojen suhde? Kuinka paljon aivojen biologisesti sukupuolisina ominaisuuksina pidetyt erot kehittyvät yhteiskunnan oletuksista ja odotuksista niiden mukaisiksi?

Millaisia ominaisuuksia tytöillä ja pojilla sukupuoltensa edustajina oletetaan olevan valmiina? Miten tämä ennakoasenne vaikuttaa kasvatukseen? Onko leikkien jakautuminen tyttöjen ja poikien leikeiksi biologisten ominaisuuksien seuraus?

Kuinka pitkään perinteiset sukupuolten roolit ja tehtävät säilyvät? Mihin sukupuolten ominaisuuksiin hormonit vaikuttavat? Ovatko miehet keskimäärin parempia suunnistajia kuin naiset? Ovatko naiset luonnostaan miehiä myötätuntoisempia?

3.1.2 Synnytys

Runko ja metalli, pelti. Hitsauskypärä ja haalari, suojalasit ja paksut hansikkaat. Metelliä, pölyä, päänsärkyä ja kipeitä lihaksia. Epämukavuutta ja ääretöntä hitautta. Oma kömpelyys suututtaa.

Ensimmäisenä päivänä itkua. Kerran viikossa itkua, ajan kuluessa itkua yhä harvemmin. Toivo suhteessa epätoivoon lisääntyy asteittain. Metallin työstö helpottuu ja nopeutuu. Ajoittain suojaimet unohtuvat ja työnteke maistuu hyvältä.

Uteliaita ohikäveleviä. Hyväksyviä nyökytyksiä ja rohkaisevia sanoja. Pelti tottelee jo.

Kehoa särkee pienintäkin lihasta myöten. Selkä on kipeä epäergonomisista työasenoista. Käsivarret ovat kuin tulella – vasara ei pysy kädessä. Olen työskennellyt kuuntelematta tärkeintä työvälinettäni.

Työ etenee hitaasti, mutta varmemmin kuin ennen. Tiedän, mitä kepposia materiaali voi minulle tehdä; välillä tappelen sen kanssa kovaäänisesti. Joinakin päivinä olen kärsivällisempi ja kiitoksena siitä palat osuvat paikoilleen päättäväsillä iskuilla.

Tiedän, että päivästä voi tulla samankaltainen kuin edellisestä tai joka suhteessa erilainen; en enää ylläty ja turhaudu yhtä helposti kuin alussa. Käytän myös itseäni järkevämmin: Tiedän mihin yhden päivän aikana parhaimmillani pystyn.

Viimein ensimmäisen aivopuolisko nousee valmiina pystyyn. Se kannattelee itse itseään. Minulla on aikaa tuntea sekunnin murto-osan verran ylpeyttä aikaansaannoksestani ennen kuin orientoidun aloittamaan toista puolta.

Tekeminen on vauhdittunut. Vastapainoksi päivät, jolloin ohjelmassa on jotain muuta tärkeää, ovat lisääntyneet. Opinnäytetyöprosessiin kuuluu paljon muutakin kuin omasta osuudesta huolehtiminen.

Metallityöskentelytilassa hitsataan kurssin puitteissa koko viikko. Otan reilusti etäisyyttä ja keskityn kirjoittamiseen. Toinenkin aivopuolisko on reilusti vauhdissa; aikaa on vielä riittävästi.

Oman opinnäytetyön taiteellisen osion prosessinomainen seuraaminen analyttisesti on haastavaa. Työstettyäni teoksen ajatuksissani valmiiksi olen toiminut kokopäivätoimisena hitsaajana. Fyysisen aherruksen vitsaukset kiusaavat minua vaihtelevasti, enkä liene kyvykäs analysoimaan työtäni ennen kuin se on valmis. Kaikki tekoprosessin aikana suustani purkautuva puhe hipoo joko selkää ja lihaksistoa kiusaavia työasentoja, vasemman käsivarren kipeitä palojälkiä tai työntekoa hankaloittavien suojainten armadaa niskassani.

Ajatellessani työni sisällöllistä tarjontaa tai lopullista muotoa liiaksi työn äärellä en hitsaa sauman saumaa. Suunnitelman ollessa valmis ainoa tehtäväni on nyt tuoda teos todeksi. Analysoimisesta ja keskustelusta tulee relevanttia vasta kun teos on olemassa. Matkan varrella heräävät kysymykset ovat materiaalisia ja lihallisia – niistäkin voi kirjoittaa mutta ne eivät aktiivisesti vaikuta muotoon, jonka teos saa. Tärkeämpää on konkretisoida teos ja altistaa se vasta olemassa olevana elävälle keskustelulle.

Kunpa voisin asettaa itseni oman teokseni ulkopuolelle ja arvioida sitä valmiina tuorein silmin, ilman prosessin taakkaa, kokemusta tekemisestä.

3.2 Preesens

Ensin jotain oli tulossa. Muoto ja ajatus olivat määrittelemättömissä. Lopulta ajatus konkretisoitui, tuli aineeksi ja aineessa todelliseksi.

Taiteilijana pidän tärkeänä kunkin katsojan henkilökohtaista suhdetta tarkasteltavaan teokseen, sisällön avautumista kullekin hänen henkilökohtaisen maailmansa kautta. Oikeita vastauksia ei ole eikä tulkintaohjeita. Paitsi tulkinnat myös taiteilijan lähtökohdat taiteen tekemiseen ovat varsin henkilökohtaiset ja hyvä niin; sillä tavoin uskon rehellisen taiteen syntyvän.

Teostani leimaa omasta mielestäni sukupuoliisuus ja sen ongelmat, sukupuoliroolit ja älykkyyden kysymykset. Nämä seikat kiinnostavat suhteessa yhteiskuntaan kyseenalaisten perinteiden säilyttäjänä ja ihmisen paikkana toteuttaa itseään. Myös materiaali veistoksessa ja sukupuolen ilmentäjänä kiehtovat minua.

Opinnäytetyöni taiteelliseen osuuteen kuuluu ohuesta pellistä hitsatut osittaiset aivopuoliskot, jotka on asetettu rinnakkain näyttelytilaan. Peltiä on hitsattu ja muotoiltu pieninä paloina kiinni toisiinsa ja runkoon. Aivolohkot ovat ikään kuin hieman pystyasennossa, ja niiden korkeus on noin 180 cm, leveys 165 cm ja syvyys 170 cm. Peltipalojen lomaan on jäänyt satunnaisesti välejä, joista näkee hieman rakenteen sisään; myös aivopuoliskojen väliin olen halunnut jättää hieman etäisyyttä tuodakseni observeitavaksi sisätilaa.

Lattialle, noin kahden metrin etäisyydelle aivomassasta, olen asettanut pronssisen hymytyttöpatsaan. Olen poistanut hymytyöltä päälään, joten pää ammottaa tyhjyyttä. Muutoin hymytyttö on alkuperäismuodossaan ja katsoo kohti massiivista aivoa.

Olen taiteilija teoksen takana. Minulla on kysymyksiä enemmän kuin vastauksia ja sisälläni velloo jäsentymätöntä hämmennystä. Hämmennykseni kumpuaa ihmisestä luonnossa, ihmisestä yhteiskunnan mikroskooppisena osana ja ihmisestä toisten ihmisten joukossa. Tämän hämmennykseni puen taiteen muotoon ymmärtääkseni elämää. Samalla toivon hipovani jotakin yleismaailmallista ja yhteistä, tavoittaakseni kanssani täällä elävät ihmiset.

